

Rapport

Datum: 29 augustus 2000
Rapportnummer: 2000/287

Klacht

Op 4 augustus 1999 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw P. te Almere, ingediend door mevrouw mr. J.A. Neslo, advocaat te Lelystad, met een klacht over een gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Flevoland.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland (de burgemeester van Lelystad), werd een onderzoek ingesteld.

Op grond van de namens verzoekster verstrekte gegevens werd de klacht als volgt geformuleerd:

Verzoekster klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Flevoland op 26 november 1998 ten onrechte haar toenmalige woning zijn binnengetroten.

Voorts acht zij het onjuist dat de politie heeft geweigerd de bij het binnentreden ontstane schade te vergoeden.

Achtergrond

1. Jurisprudentie

1.1. De uitspraak van de Hoge Raad van 23 december 1994 (NJ 1995, 512) betreft een zaak waarin het gaat om een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad, ingediend door een verdachte wiens zaak met een kennisgeving van niet verdere vervolging is afgedaan. De officier van justitie vond dat er onvoldoende bewijsmateriaal was.

De Hoge Raad overwoog in deze zaak onder meer dat het er bij de beoordeling of de aanvankelijk aanwezige rechtvaardigingsgrond voor het optreden van politie en/of justitie achteraf ongefundeerd is, om gaat, of uit de resultaten van het strafvorderlijk onderzoek blijkt dat de verdenking die ten tijde van het optreden dit optreden kan rechtvaardigen, ten onrechte heeft bestaan. Het enkele feit dat het niet tot een bewezenverklaring is gekomen van het strafbare feit waarvan de verdenking was gerezen, is onvoldoende grondslag voor een vermoeden dat de verdenking die de rechtvaardiging voor het optreden van politie en justitie vormde, niet meer bestaat en dat de rechtvaardiging voor dit optreden aldus is vervallen, tenzij de Staat bewijst dat de verdenking van een strafbaar feit is blijven bestaan.

1.2. In de uitspraken van de Hoge Raad van 23 november 1990 (NJ 1991, 92) en 1 oktober 1993 (NJ 1993, 761) betreft het - in tegenstelling tot het hiervoor onder 1.1. genoemde arrest - geen strafvorderlijk optreden dat voor een verdachte schade heeft

opgeleverd, maar een geval waarin een derde, die geen verdachte was of is, ten gevolge van strafvorderlijk optreden schade heeft geleden.

In deze uitspraken was sprake van schade door politieoptreden bij het binnentreden van een woning van een verdachte, die achteraf onschuldig bleek te zijn aan de gerezen verdenking. Hiermee werd het politieoptreden alsnog geacht onrechtmatig te zijn met het gevolg dat de Staat verplicht werd geacht de door dat optreden veroorzaakte schade - die dan als door zijn schuld veroorzaakt moet worden aangemerkt omdat de Staat met de mogelijkheid van het achteraf ongefundeerd blijken van de rechtvaardigingsgrond rekening had te houden - te vergoeden (vergelijkbaar met het arrest van de Hoge Raad van 26 januari 1990, NJ 1990, 794).

2. Wet Wapens en Munitie

Artikel 49:

"De in artikel 45, onder 1, bedoelde ambtenaren kunnen te allen tijde op plaatsen waar zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat wapens of munitie aanwezig zijn, ter inbeslagneming huiszoeking doen."

Uitsluitend de in artikel 45 onder 1 van de Wet Wapens en Munitie bedoelde algemene opsporingsambtenaren zijn bevoegd tot huiszoeking. Hiertoe behoren de politieambtenaren die de woning van verzoekster zijn binnengetreden.

De term 'redelijk vermoeden' in dit artikel behelst niet de strengere eis van een redelijk vermoeden van schuld, zoals in artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering. Voor de uitoefening van de bevoegdheid door een daartoe bevoegd verklaarde ambtenaar kan worden volstaan met de beschikbaarheid van gegevens of aanwijzingen, die het vermoeden kunnen rechtvaardigen dat wapentuig zich op een bepaalde plaats bevindt.

(T&C Sr (Cleiren/Nijboer), aantt. bij art. 49 WWM).

3. Schadevergoeding

In het geval van een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding dat kan worden onderworpen aan het oordeel van de bestuursrechter is de Nationale ombudsman niet bevoegd.

Staat bij zo'n klacht de weg naar de bestuursrechter niet open, zodat de Nationale ombudsman ter zake wel bevoegd is, dan stelt de Nationale ombudsman zich terughoudend op. In zo'n geval is immers de burgerlijke rechter de instantie die bij uitsluiting bevoegd is om bindend te beslissen over de vraag of, op grond van bepalingen van burgerlijk recht, het betrokken bestuursorgaan is gehouden om de gestelde schade te vergoeden.

Alleen wanneer in zo'n geval naar het oordeel van de Nationale ombudsman de aanspraak van betrokkene op schadevergoeding, gezien de gronden waarop deze aanspraak berust, zo evident juist is dat het betrokken bestuursorgaan niet in redelijkheid tot zijn afwijzende besluit heeft kunnen komen, wordt dat besluit tot weigering van de gevraagde schadevergoeding aangemerkt als een niet-behoorlijke gedraging.

In de overige gevallen gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat het in beginsel vrijstaat aan het betrokken bestuursorgaan om te betwisten dat het gehouden is tot het vergoeden van de gestelde schade, en om zich in verband daarmee op het standpunt te stellen dat de vraag naar die gehoudenheid - eventueel - moet worden beantwoord door de burgerlijke rechter. In die gevallen zal er voor de Nationale ombudsman geen reden zijn om het besluit tot weigering van de schadevergoeding aan te merken als een niet-behoorlijke gedraging.

Onderzoek

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Zwolle over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren. Verzoekster maakte van die gelegenheid geen gebruik.

Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekster gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 26 november 1998 is een aantal ambtenaren van het regionale politiekorps Flevoland de voormalige woning van verzoekster binnengegaan. Op het moment van binnentreden was niemand in de woning aanwezig. Teneinde binnen te treden hebben de opsporingsambtenaren de voordeur van de woning alsmede een bergingsdeur geforceerd om de woning en de berging te kunnen betreden.

Hierbij is een schade toegebracht voor een bedrag van f. 1467,76. Dit bedrag heeft de woningbouwvereniging van wie verzoekster de woning huurde in rekening gebracht bij verzoekster.

De politieambtenaren waren in het bezit van de vereiste machtiging tot binnentreden tegen de wil van de bewoner.

2. In een brief van 9 maart 1999 verzocht verzoekster via een intermediair het regionale politiekorps Flevoland om vergoeding van deze kosten. Dit verzoek werd bij brief van 29 april 1999 als volgt afgewezen:

Uit betrouwbare informatie was ons bekend geworden dat een bij uw cliënt inwonende persoon in het bezit was van een illegaal vuurwapen. Om die reden is met machtiging van een hulpofficier van Justitie de woning betreden.

Omdat er niemand aanwezig was, was het noodzakelijk een deur te forceren om in het kader van de Wet Wapens en Munitie een onderzoek in de woning te kunnen instellen.

U zult begrijpen dat wij niet het risico konden lopen dat de situatie zoals vermoed zou blijven voortbestaan. In de woning werd geen vuurwapen aangetroffen.

De aanvankelijke rechtvaardigingsgrond ten tijde van het binnentreden, zoals benoemd door de Hoge Raad, is tijdens nader onderzoek niet ongefundeerd gebleken.

In combinatie met de ernst van het feit, was de wijze van binnentreden mijns inziens proportioneel en subsidiair.

Ik dacht derhalve schadevergoeding door de politie Flevoland, district Almere, niet van toepassing.

3. Ook hernieuwde verzoeken van 12 mei en 6 juli 1999 om vergoeding van de schade wees de politie op 13 juli 1999 - onder verwijzing naar de eerdere argumenten - af.

B. Standpunt verzoekster

Verzoekster was van mening dat zij recht had op vergoeding van de aan de deuren toegebrachte schade. Zij voerde hiertoe aan dat zij ten onrechte door het politietoetreden was getroffen, nu de aanvankelijke rechtvaardigingsgrond voor het politietoetreden achteraf ongefundeerd bleek te zijn. Geen van de personen die destijds verbleven in de

woning van verzoekster waar de huiszoeking had plaatsgevonden, was schuldig bevonden aan de gerezen verdenking. Ook was in de woning niets aangetroffen dat in aanmerking kwam voor inbeslagname.

C. Standpunt korpsbeheerder

1. Op 29 oktober 1999 ontving de Nationale ombudsman de reactie naar aanleiding van deze klacht van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland. Deze reactie luidde, voor zover van belang, als volgt:

"1. Ten onrechte binnengetreden

Uit betrouwbare informatie was bekend geworden dat een bij klagster inwonende persoon in het bezit was van een illegaal vuurwapen. Daarom werd op 26 november 1998 met machtiging van een hulpofficier van justitie binnengetreden in de woning van klagster. Omdat er niemand aanwezig was in de woning (op aanbellen werd niet gereageerd) was het noodzakelijk de deur te forceren. In de woning werd geen vuurwapen aangetroffen. Niettemin bestond er ten tijde van het binnentreden een rechtvaardigingsgrond voor de binnentreding.

2. Schade niet vergoed

Gelet op hetgeen door mij is aangegeven bij onderdeel 1 acht ik politie Flevoland niet aansprakelijk voor de geleden schade."

2. Deze reactie gaf de substituut-ombudsman aanleiding tot het stellen van de volgende nadere vragen:

"Uit de stukken die verzoekster bij haar klachtbrief aan de Nationale ombudsman overlegde, komt naar voren dat de politie op de bewuste datum haar woning was binnengetreden, omdat uit betrouwbare informatie was gebleken dat een bij verzoekster inwonende persoon in het bezit was van een illegaal vuurwapen. Hoewel geen vuurwapen werd aangetroffen, was tijdens nader onderzoek de aanvankelijke rechtvaardigingsgrond ten tijde van het binnentreden, zoals benoemd door de Hoge Raad, niet ongefundeerd gebleken. Daarom achtte de politie schadevergoeding aan verzoekster niet geïndiceerd.

Ook uit de inlichtingen die u in uw antwoord aan de Nationale ombudsman gaf, komen deze argumenten naar voren. Uit de bij uw reactie gevoegde stukken is op te maken dat de informatie over het mogelijke vuurwapenbezit afkomstig was van een getuige. Over de aard van de inlichtingen die deze getuige had verstrekt, over de identiteit van de getuige, dan wel over de betrouwbaarheid van de inlichtingen of van de getuige, is evenwel niets opgemerkt.

Ik verzoek u mij nader te informeren over de informatie die heeft geleid tot de beslissing tot binnentreden, waarbij ik met name aandacht vraag voor de hiervoor genoemde punten.

Ook zou ik graag vernemen op grond van welk nader onderzoek de aanvankelijke rechtvaardigingsgrond ten tijde van het binnentreden niet ongefundeerd is gebleken.

3. De beheerder van het regionale politiekorps liet in reactie hierop op 13 december 1999 het volgende weten:

"In uw brief van 5 november 1999 heeft u het verzoek gedaan om informatie die heeft geleid tot het binnentreden in de woning van klaagster. Aangezien de informatie over het mogelijke wapenbezit afkomstig was van een getuige, vraagt u verdere informatie over de volgende punten:

- aard van de inlichtingen die deze getuige heeft verstrekt;
- identiteit van de getuige;
- betrouwbaarheid van de inlichtingen of van de getuige.

Naar aanleiding van uw vragen kan ik u het volgende berichten.

Bij de afdeling recherche van het district Almere is, eind oktober 1998, vanuit een onderzoek m.b.t. handel in verdovende middelen, de informatie binnengekomen dat een zekere B., woonachtig X (het adres van verzoekster; N.o.) te Almere, in het bezit zou zijn van een vuurwapen.

Het verhaal van deze getuige kwam betrouwbaar over omdat:

- de persoon die de informatie verstrekke bekend is bij de Coördinator Verdovende Middelen bij de afdeling recherche;
- de betreffende persoon doorgaans betrouwbare informatie verstrekt;
- de betreffende persoon verklaarde het vuurwapen zelf te hebben gezien;
- de door de betreffende persoon omschreven situatie overeenstemde met de gegevens van de afdeling bevolking van de gemeente Almere.

Het is gebruikelijk dat, gelet op het gevaar van illegaal vuurwapenbezit, zo spoedig mogelijk een nader onderzoek wordt ingesteld. Uit informatie bij de afdeling bevolking bleek dat de verdachte, B., daadwerkelijk stond ingeschreven als inwonende op voornoemd adres. Omdat na aanbellen niet werd opengedaan werd besloten een onderzoek in de woning in te stellen. Dit tegen de wil van de bewoner. Om toegang te verkrijgen werd een deur geforceerd. Tijdens het ingestelde onderzoek werd niemand in de

woning aangetroffen. Later bleek dat de verdachte inmiddels niet meer inwonend was bij klaagster. Hij zou vertrokken zijn naar het buitenland. Zijn huidige verblijfplaats is bij de politie niet bekend.

Tot op dit moment is verdachte niet gehoord over het bezit van een vuurwapen. Dit vanwege het feit dat zijn huidige verblijfplaats niet bekend is bij de politie. Er is ook niet gebleken dat de verdachte, ten tijde van het onderzoek, niet in het bezit was van een vuurwapen of niet op het adres X verbleef. Dit laatste wordt door de Hoge Raad aangemerkt als het *"niet ongefundeerd zijn van de aanvankelijke rechtvaardigingsgrond ten tijde van het binnentreden"* (NJ 1995, 512)."

D. Reactie verzoekster

Op 4 januari 2000 werd verzoekster in de gelegenheid gesteld om te reageren op de brieven van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland. Verzoekster maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Beoordeling

A. TEN AANZIEN VAN HET POLITIEOPTREDEN

1. Verzoekster klaagt er in de eerste plaats over dat ambtenaren van het regionale politiekorps Flevoland op 26 november 1998 ten onrechte haar toenmalige woning zijn binnengetreden.
2. De beheerder van het regionale politiekorps Flevoland gaf in zijn reactie op de klacht de omstandigheden aan op grond waarvan was besloten om op 26 november 1998 tegen de wil van de bewoner de woning van verzoekster binnen te treden. Het betreft de navolgende omstandigheden.

Een bij de politie (in verschillende opzichten) als betrouwbaar bekend staande getuige had de recherche meegedeeld dat een zekere B. in het bezit zou zijn van een vuurwapen. Deze getuige had verklaard het vuurwapen zelf te hebben gezien. B. zou volgens de getuige woonachtig zijn op het adres X, zijnde het adres van verzoekster. Uit informatie van de afdeling bevolking van de gemeente bleek dat de verdachte, B., daadwerkelijk stond ingeschreven als wonende op dat adres.

De politie stelde bij de woning een nader onderzoek in. Toen na aanbellen niet werd opengedaan, werd de deur geforceerd, waarbij schade werd veroorzaakt.

3. De genoemde omstandigheden bieden - naar objectieve maatstaven gemeten - voldoende grondslag om een huiszoeking ter inbeslagneming op grond van de Wet Wapens en Munitie te rechtvaardigen. Wat het binnentreden op zichzelf betreft is dan ook niet onjuist gehandeld, zodat de onderzochte gedraging in zoverre behoorlijk is.

B. TEN AANZIEN VAN DE WEIGERING OM DE SCHADE TE VERGOEDEN

1. Verzoekster acht het voorts onjuist dat de politie heeft geweigerd de bij het binnentreden ontstane schade te vergoeden.

2. De beheerder van het regionale politiekorps Flevoland zag geen reden om de aan de woning van verzoekster ontstane schade te vergoeden, omdat 'de aanvankelijke rechtvaardigingsgrond ten tijde van het binnentreden, zoals benoemd door de Hoge Raad, tijdens het nader onderzoek niet ongefundeerd was gebleken', aldus de korpsbeheerder.

3. Voor de beoordeling van de beslissing van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland om de schade die door het binnentreden is veroorzaakt, niet te vergoeden, is het volgende van belang. Indien een overheidsorgaan wordt benaderd met het verzoek om de schade te vergoeden die uit overheidsoptreden is voortgevloeid, behoren bij de beslissing op dat verzoek mede de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht te worden genomen. Deze beginselen kunnen met zich meebrengen dat ook in het geval dat er sprake is geweest van rechtmatig politieoptreden, de door dit optreden aan een derde berokkende schade behoort te worden vergoed. Dit vloeit met name voort uit het gelijkheidsbeginsel, dat onder meer met zich meebrengt, dat kosten die worden veroorzaakt door overheidsoptreden in het algemeen belang in beginsel worden gebracht ten laste van de gemeenschap, tenzij het kosten betreft die naar maatschappelijke opvattingen voor risico van de individuele burger behoren te komen.

In dit geval heeft de korpsbeheerder de door de politie, tijdens het binnentreden op 26 november 1998 in het kader van de uitoefening van haar politietaak - en dus in het kader van de behartiging van het algemeen belang - veroorzaakte schade niet willen vergoeden, maar uitsluitend ten laste van verzoekster gelaten. Daarmee zijn de lasten van dit politieoptreden volledig afgewenteld op verzoekster. Of deze opstelling van de korpsbeheerder juist is, hangt mede af van het antwoord op de vraag of en in hoeverre het feit dat de bij verzoekster inwonende B. verdachte is (geweest), afwijking van het hier bedoelde gelijkheidsbeginsel rechtvaardigt. Op deze vraag zal hieronder nader worden ingegaan. Overigens stelt de Nationale ombudsman zich terughoudend op in het geval van een klacht over een besluit van een bestuursorgaan tot afwijzing van een verzoek om schadevergoeding (zie achtergrond, onder **3.**).

4. De korpsbeheerder heeft ter verdediging van zijn afwijzende beslissing het volgende naar voren gebracht. Omdat ten tijde van de huiszoeking niemand in de woning aanwezig was, was het noodzakelijk de deur te forceren. De verdachte is niet gehoord over het bezit van een vuurwapen omdat zijn huidige verblijfplaats bij de politie niet bekend is. Niet is gebleken dat de verdachte ten tijde van het onderzoek van de politie niet in het bezit was van een vuurwapen of niet op het adres X verbleef. De aanvankelijke rechtvaardigingsgrond voor het schadeveroorzakend optreden van 26 november 1998 is derhalve achteraf niet ongefundeerd gebleken.

5. Het staat vast dat verzoekster, haar dochter en B. gedurende een periode tot in ieder geval 26 november 1998 als bewoners van de woning aan adres X in de gemeentelijke basisadministratie van Almere waren opgenomen.

Verzoekster was huurster van de woning; B. woonde bij haar in. Niet is gesteld noch is gebleken dat de inwoning van B. een uitsluitend zakelijke achtergrond had.

Door er mee in te stemmen dat B. bij haar inwoonde heeft verzoekster aldus het risico aanvaard dat zij in verband met die inwoning geconfronteerd zou worden met eventuele strafbare gedragingen van B. Nu er in het onderhavige geval voldoende grond was voor de verdenking dat B. een vuurwapen in zijn bezit had (zie hiervoor onder **A.**) is verzoekster geconfronteerd met een op grond van die verdenking plaatsgevonden huiszoeking. Onder deze omstandigheden heeft de korpsbeheerder in redelijkheid kunnen oordelen dat de politie niet aansprakelijk is voor de schade die bij de huiszoeking is ontstaan aan de voordeur van de woning alsmede aan een bergingsdeur, doordat deze deuren zijn geforceerd om de woning en de berging te kunnen binnentreden.

Afwijking van het hierboven onder 3. bedoelde gelijkheidsbeginsel is immers onder de gegeven omstandigheden gerechtvaardigd.

De onderzochte gedraging is op dit punt eveneens behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van ambtenaren van het regionale politiekorps Flevoland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Flevoland (de burgemeester van Lelystad), is niet gegrond.